

Recensie uit 'Leesidee Jeugdliteratuur'

Dirk Bracke verplaatst de lezer in *Als olifanten vechten* naar Oeganda, een Afrikaans land dat gebukt gaat onder een wrede burgeroorlog. Die burgeroorlog wordt niet alleen door volwassenen, maar vooral ook door heel wat jonge mensen, de zogenaamde 'kindsoldaten', gevoerd. Wie die kindsoldaten zijn en in welke erbarmelijke omstandigheden ze proberen te overleven, beschrijft journaliste Els de Temmerman in een aangrijpend voorwoord dat aan het verhaal voorafgaat. De toon is meteen gezet, want Els windt er geen doekjes om en dat doet Bracke evenmin.

Dirk Bracke beschrijft op een confronterende en niets ontziende manier de lotgevallen van Isaac, een jongen van 15 die op brutale wijze uit zijn dorp wordt ontvoerd om mee te vechten in het rebellenleger van Kony. Daar sluit Isaac vriendschap met Richard die wegliep uit een vluchtelingenkamp en zich in het leger ontpopt tot een meedogenloos soldaat. Richard kickt op het soldatenleven, maar Isaac gruwt ervan, al komt hij gauw tot het besef dat hij moet doden om in leven te blijven. Dat beseft ook Monica, een meisje dat uit een kostschool werd ontvoerd en nu al de derde vrouw van Scar, de leider van hun groep, de ene vernedering na de andere te verduren krijgt. Isaac en Monica zijn verliefd op elkaar, maar ze doener alles aan om hun gevoelens niet te laten blijken. Toch heeft Scar hen in de gaten en uit wraak laat hij Monica die ondertussen een kind van hem verwacht op een weerzinwekkende manier besnijden. Isaac en Monica besluiten om samen tijdens een gevecht te vluchten vóór Scar helemaal beesten van hen heeft gemaakt. Monica en Isaac slagen in hun ondernemingen na enkele bange uren bereiken ze een vluchtelingenkamp van Unicef. Daar beseffen ze pas aan welke gruwelen ze zijn ontsnapt... Voor Dirk Bracke is oorlog geen computerspelletje, maar één grote gruwel. Dat is ook de reden waarom hij van dit verhaal zo'n hard boek heeft gemaakt (al moet er meteen worden bijverteld dat de eerste versie nog gruwelijker en afschrikwekkender was). Bracke had zijn verhaal ook elders kunnen lokaliseren, in Sri Lanka bijvoorbeeld, in Liberia, in Irak of in Jemen. Overal worden kinderen in de oorlog misbruikt. Of, zoals een Swahili-spreekwoord het zegt: "Waar de olifanten vechten, wordt het gras platgetrapt". Met zijn verhaal dompelt Bracke de lezer onder in het niet-westerse denken. Daarbij heeft de auteur vooral aandacht voor de manier waarop de kindsoldaten erin worden geluisd. Ze denken immers dat Kony een profeet is en Scar een tovenaer en dat wie in hem gelooft onkwetsbaar is. Het is alleen Monica die aan dat geloof twijfelt en zich door God in de steek gelaten voelt. Het beeld van de kinderen die zingend en klappend ten strijde trekken, klaar om te doden en om te verminken, blijft bij. Dat het verhaal zo inleefbaar is, heeft vooral ook te maken met de knappe portrettering van de personages die er een rol in spelen. Allemaal worden ze op hun beurt door de oorlog verminkt, niet alleen lichamelijk én mentaal. Isaac wordt zelfs zozeer door het oorlogsgeweld meegesleurd dat hij doet wat hij zelf verachtelijk vindt: hij verkracht een meisje. Op het einde van het boek zit

Isaac, die overigens in een landmijn trapt en zo een been verliest, psychisch aan de grond vanwege de vele doden, onder wie zijn eigen broer en zus, die hij op zijn geweten heeft. Gelukkig biedt Monica op dat moment troost. Een vertederende slotscène. De spanningsboog die Bracke in de relatie tussen Isaac en Monica van bij het begin wist uit te bouwen, bereikt hier haar hoogtepunt. Monica en Isaac mochten immers voorheen hun gevoelens voor elkaar niet tonen, want anders wachtte hen hetzelfde lot als het verliefde paartje dat bij het begin van het verhaal door Isaac moest worden doodgeknuppeld.

Met dit verhaal heeft Bracke als geëngageerd schrijver een hoogtepunt in zijn carrière bereikt.

Als de olifanten vechten is een indringend, aangrijpend en adembenemend boek geworden, een goed onderbouwd docudrama dat van bij het begin tot op het eind weet te boeien en nog lang blijft nazinderen. Een verhaal ook dat meer dan alleen een jeugdig lezerspubliek kan beroeren. Een verhaal zonder grenzen...

[Sofie de Jonckheere]